

جمهوری اسلامی ایران

وزارت صنعت، معدن و تجارت

آمارها و شاخص‌های بین‌المللی

موضوع: شاخص عملکرد لجستیک

(Logistics Performance Index)

گزارش شماره ۲۵

هفته اول مردادماه ۱۳۹۵

معاونت طرح و برنامه

دفتر آمار و فراآوری داده‌ها

فهرست مطالب

۳	مقدمه	۰.۱
۴	معرفی شاخص عملکرد لجستیک	۰.۲
۶	معرفی مرجع	۰.۳
۶	جایگاه ایران در شاخص عملکرد لجستیک	۰.۴
۸	وضعیت ایران در شاخص عملکرد لجستیک در مقایسه با کشورهای منطقه	۰.۴,۱
۱۱	وضعیت ایران در شاخص عملکرد لجستیک در مقایسه با کشورهای منتخب	۰.۴,۲

۱. مقدمه

با جهانی شدن اقتصاد و گسترش پیوندهای اقتصادی کشورها با یکدیگر، آمارها، داده‌ها و شاخص‌های مقایسه بین‌کشوری اهمیت بیشتری یافته است. بر همین اساس برخی سازمانهای معتبر بین‌المللی اقدام به گردآوری و انتشار آمارها و شاخص‌های مقایسه‌ای بین‌کشوری می‌نمایند.

اطلاع از آخرین وضعیت کشورمان در این شاخص‌ها می‌تواند نقشی به‌سزاء در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی داشته، و برای سرمایه‌گذاران و فعالین تجاری و دیگر ذینفعان مسمر ثمر می‌باشد. لذا در جهت انتشار مستمر و فراگیر اینگونه آمارها و شاخص‌ها در کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت وظیفه خود می‌داند با انتشار گزارش‌هایی از آمارها و شاخص‌های یاد شده ضمن کمک در راستای فراهم آوردن شفافیت در فضای کلان اقتصادی کشور، دسترسی فعالان اقتصادی را به اینگونه نیازها تسهیل می‌نماید. در همین راستا، معاونت طرح و برنامه با هدف شناسایی و باز نشر اقلام آماری و شاخص‌های مهم اقتصادی مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت، تهیه سلسله گزارش‌های «آمارها و شاخص‌های بین‌المللی» را در دستور کار خود قرار داده است. این گزارش‌ها که بصورت ادواری منتشر می‌گردد، شامل آمار و اقلام پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر بین‌المللی بوده و فارغ از هر گونه تحلیل تخصصی، صرفاً در قالب آمارهای توصیفی ارائه می‌شود. انتظار می‌رود که این آمارها بصورت نقادانه مورد بحث، بررسی و تحلیل‌های تخصصی (کارشناسانه) قرار گیرد. ضمناً این گزارش‌ها از طریق پورتال وزارتخانه نیز قابل بهره‌برداری می‌باشد.

امید است این سری گزارش‌ها زمینه بهبود تصمیمات و سیاستگذاری‌های مرتبط با فضای کسب‌کار را فراهم سازد. همکاران محترم می‌توانند نظرات خود در زمینه موضوعات گزارش و ساختار آن را به دفتر آمار و فرآوری داده‌ها ارائه نمایند.

۲. معرفی شاخص عملکرد لجستیک^۱

شاخص عملکرد لجستیک (LPI) یک شاخص چندبعدی است که عملکرد بخش لجستیک یک کشور را ارزیابی می‌نماید و از سال ۲۰۰۷ به صورت دوسالانه توسط بانک جهانی با همکاری تأمین‌کنندگان لجستیک و صاحب‌نظران دانشگاهی تهیه می‌گردد. هدف از تدوین این گزارش کمک به کشورها برای شناسایی فرصت‌ها و تنگناهای خود در حوزه لجستیک تجاری و نیز توضیح هزینه‌های ناشی از عملکرد ضعیف آنها می‌باشد.

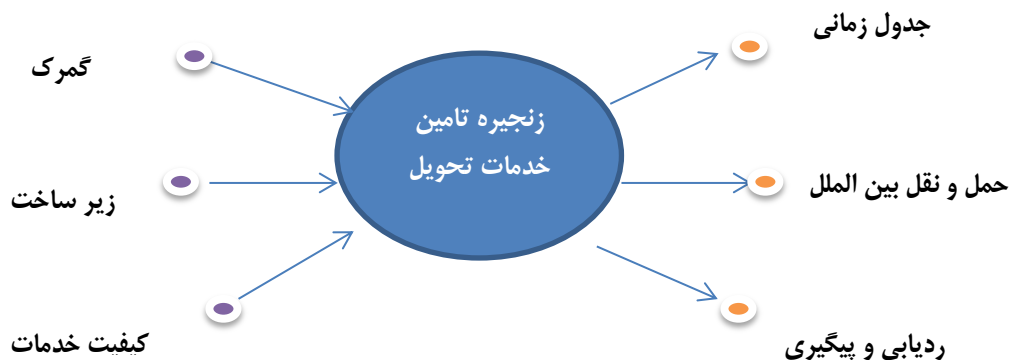
این شاخص عملکرد هر کشور را در شش حوزه که مهمترین ابعاد صنعت لجستیک کنونی را شکل می‌دهد، اندازه‌گیری می‌نماید. این شش حوزه لجستیکی عبارتست از: کارایی فرایندهای ترخیص کالا، کیفیت زیرساختهای تجاری و جابجایی، سهولت دسترسی به کالاهای مختلف با قیمت رقابتی، کفایت و کیفیت خدمات لجستیکی، توانایی در تعقیب و ردیابی کالاهای ارسالی، مناسب بودن زمان تحویل محموله‌ها به مشتری در زمان برنامه‌ریزی شده یا زمان مورد انتظار. نمودار شماره ۱.

شاخص عملکرد لجستیکی در یک مقیاس از ۱ (بدترین) تا ۵ (بهترین) ارزش گذاری شده است. شش مولفه مرکزی از طریق مطالعات عملکرد لجستیکی بدست می‌آید. نتایج مطالعات پاسخ‌هایی است که بر مبنای مقیاس یاد شده اندازه‌گیری می‌شود، نمره نسبی شاخص عملکرد لجستیک از طریق نرمال نمودن نمره LPI بدست می‌آید: درصد بالاترین عملکرد = $100 * \frac{LPI - 1}{LPI_{\text{بالاترین}} - 1}$. بنابراین، بهترین عملکرد حداکثر نمره LPI را از ۱۰۰ درصد بخود اختصاص می‌دهد.

لازم به ذکر است که در کلیه گزارشات از پرسشنامه استاندارد شده متشکل از دو بخش بین‌المللی و داخلی استفاده شده است. در بخش بین‌المللی، پاسخ‌ها در شش زمینه کلیدی عملکرد لجستیک (که در جدول شماره ۱ درج شده است) در هشت بازار اصلی کشور در این زمینه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

^۱ Logistics Performance Index

نمودار ۱: ورودی و عملکرد خدمات تحویلی شاخص LPI

جدول ۱. شاخص عملکرد لجستیکی و اجزای آن

عنوان شاخص	اختصارات	مولفه ها	معیار اندازه گیری
کارایی فرایندهای ترخیص کالا (The efficiency of customs and border clearance)	گمرک ("Customs")	سرعت، سادگی و قابل پیش بینی بودن تشریفات اداری مثل فرایندهای گمرکی	خیلی پایین (۱) تا خیلی بالا (۵)
کیفیت زیرساخت های تجاری و جابجایی (The quality of trade and transport infrastructure)	زیر ساخت ("Infrastructure")	مبادی ورودی، راه آهن، جاده ها، تکنولوژی اطلاعات	خیلی پایین (۱) تا خیلی بالا (۵)
سهولت دسترسی به قیمت رقابتی حمل و نقل (The ease of arranging competitively priced shipments)	حمل و نقل ("Ease of arranging shipments")		خیلی مشکل (۱) تا خیلی ساده (۵)
کفایت و کیفیت خدمات لجستیکی (The competence and quality of logistics services—trucking)	کیفیت خدمات ("Quality of logistics services")	متصدیان حمل و نقل، کارگزاران یا واسطه های گمرک	خیلی پایین (۱) تا خیلی بالا (۵)
توانایی در تعقیب و ردیابی کالاهای ارسالی (The ability to track and trace consignments)	ردیابی و پیگیری ("Tracking and tracing")		خیلی پایین (۱) تا خیلی بالا (۵)
تحویل به موقع کالا (The frequency with which shipments reach consignees within scheduled or expected delivery)	جدول زمانی ("Timeliness")	مناسب بودن زمان تحویل محموله ها به مشتری در زمان برنامه ریزی شده یا زمان مورد انتظار	به ندرت (۱) تقریباً همیشه (۵)

۳. معرفی مرجع

آمارهای مورد استفاده در این گزارش، توسط بانک جهانی تهیه و هر دو سال یکبار منتشر میشود. کلیه جداول این گزارش از سایت این سازمان به آدرس <http://www.worldbank.org> استخراج شده و دسترسی به اطلاعات از طریق مراجعه به سایت برای عموم امکان پذیر است.

۴. جایگاه ایران در شاخص عملکرد لجستیک

بررسی روند تغییرات رتبه ایران در این شاخص طی سالهای ۲۰۰۷ تا لغایت ۲۰۱۶ در جدول ۲ نشان داده شده است. همان طور که این جدول نشان می‌دهد، رتبه ایران بین ۷۸ تا ۱۱۴ در نوسان بوده و بهترین رتبه که ۷۸ بوده در سال ۲۰۰۷ کسب شده است.

لازم به ذکر است که در گزارش سال ۲۰۱۴ اطلاعات مربوط به ایران درج نگردیده است. همچنین در این گزارش با هدف نشان دادن تصویر کلان از یک کشور و کاهش تغییرات نمونه تصادفی، از یک بررسی تا بررسی دیگر و در جهت امکان مقایسه ۱۶۷ کشور، جدولی از وضعیت کشورها در طی چهار دوره بررسی، تدوین شده است. در این جدول نمره هر سال با سال دیگر، از کم به زیاد به شرح جدول ذیل وزن دهی شده است.

سال مطالعه	۲۰۱۰	۲۰۱۲	۲۰۱۴	۲۰۱۶
درصد وزنی	۶/۷	۱۳/۳	۲۶/۷	۵۳/۳

جدول ۲. رتبه ایران در عملکرد لجستیک طی سالهای ۲۰۰۷ تا لغایت ۲۰۱۶

رتبه	شاخص عملکرد لجستیک	سال ۲۰۰۷ از ۱۵۰ کشور	سال ۲۰۱۰ از ۱۵۵ کشور	سال ۲۰۱۲ از ۱۵۵ کشور	سال ۲۰۱۶ از ۱۶۰ کشور	متوسط چهار دوره مطالعه تا سال ۲۰۱۶ از ۱۶۷ کشور
	عملکرد لجستیک	۷۸	۱۰۳	۱۱۲	۹۶	۱۰۴
۱	کارایی فرایندهای ترخیص کالا	۶۳	۱۰۶	۱۲۶	۱۱۰	۱۲۷
۲	کیفیت زیرساختهای تجاری و جابجایی	۶۶	۸۶	۱۰۰	۷۲	۸۳
۳	سهولت دسترسی به قیمت رقابتی حمل و نقل	۷۸	۱۲۱	۱۱۵	۸۸	۱۰۷
۴	کفایت و کیفیت خدمات لجستیکی	۶۶	۶۹	۸۷	۸۲	۸۳
۵	توانایی در تعقیب و ردیابی کالاهای ارسالی	۱۲۵	۱۱۰	۱۰۸	۱۱۱	۱۱۲
۶	تحويل به موقع کالا	۱۰۶	۸۵	۱۳۸	۱۱۶	۱۳۲

۴,۱ وضعیت ایران در شاخص عملکرد لجستیک در مقایسه با کشورهای منطقه
جدول ۳. رتبه ایران و کشورهای منطقه در شاخص عملکرد لجستیک
طی سالهای ۲۰۰۷ تا لغایت ۲۰۱۶

ردیف	کشورهای منطقه	سال ۲۰۰۷ از ۱۵۰ کشور	سال ۲۰۱۰ از ۱۵۵ کشور	سال ۲۰۱۲ از ۱۵۵ کشور	سال ۲۰۱۴ از ۱۶۰ کشور	سال ۲۰۱۶ از ۱۶۰ کشور	متوسط چهار دوره مطالعه در سال ۲۰۱۶ از ۱۶۷ کشور
۱	امارات	۲۰	۲۴	۱۷	۲۷	۱۳	۱۹
۲	فلسطین اشغالی	۳۳	۳۱	na	۴۱	۲۸	۲۸
۳	قطر	۴۶	۵۵	۳۳	۲۹	۳۰	۲۹
۴	ترکیه	۳۴	۳۱	۲۷	۳۰	۳۴	۳۴
۵	بحرین	۳۶	۳۲	۴۸	۵۲	۴۴	۴۶
۶	عمان	۴۸	۶۰	۶۲	۵۹	۴۸	۵۱
۷	مصر	۹۷	۹۲	۵۷	۶۲	۴۹	۵۵
۸	عربستان سعودی	۴۱	۴۰	۳۷	۴۹	۵۲	۴۷
۹	کویت	۴۴	۳۶	۷۰	۵۶	۵۳	۵۲
۱۰	اردن	۵۲	۸۱	۱۰۲	۶۸	۶۷	۶۸
۱۱	پاکستان	۶۸	۱۱۰	۷۱	۷۲	۶۸	۶۹
۱۲	قزاقستان	۱۳۳	۹۱	۸۶	۸۸	۷۷	۸۱
۱۳	لبنان	۹۸	۳۳	۹۶	۸۵	۸۲	۸۰
۱۴	ایران	۷۸	۱۰۳	۱۱۲	na	۹۶	۱۰۴
۱۵	گرجستان	Na	۹۳	۷۷	۱۱۶	۱۳۰	۱۱۶
۱۶	ارمنستان	۱۳۱	۱۱۱	۱۰۰	۹۲	۱۴۱	۱۳۰
۱۷	قرقیزستان	۱۰۳	۹۱	۱۳۰	۱۴۹	۱۴۶	۱۵۶
۱۸	تاجیکستان	۱۴۶	۱۳۱	۱۳۶	۱۱۴	۱۵۳	۱۵۴
۱۹	آذربایجان	۱۱۱	۸۹	۱۱۶	۱۲۵	na	۱۱۸

جدول ۴. رتبه ایران و کشورهای منطقه در زیر شاخص‌های عملکرد لجستیک در سال ۲۰۱۶

رتبه	کشورهای منطقه	تراخیص کالای فرایندهای	جایجایی های تجاری و کیفیت زیر ساخت	سهولت دسترسی به قیمت رقابتی حمل و نقل	کفایت و کیفیت خدمات لجستیکی	ارسالی ردیابی کالاهای توانایی در تعقیب و	تحويل به موقع کالا
۱	امارات	۱۲	۱۳	۷	۱۸	۱۸	۱۸
۲	فلسطین اشغالی	۲۳	۳۰	۳۷	۲۸	۲۶	۱۰
۳	قطر	۲۱	۲۸	۲۶	۲۹	۳۵	۳۵
۴	ترکیه	۳۶	۳۱	۳۵	۳۶	۴۳	۴۰
۵	بحرین	۴۱	۴۸	۴۱	۳۳	۴۴	۵۱
۶	عمان	۶۱	۳۴	۴۰	۳۸	۵۷	۵۷
۷	مصر	۶۵	۵۰	۴۵	۴۳	۵۴	۴۸
۸	عربستان سعودی	۶۸	۴۰	۴۸	۵۴	۴۹	۵۳
۹	کویت	۵۶	۵۶	۲۴	۷۰	۵۳	۵۵
۱۰	اردن	۸۳	۶۲	۴۹	۶۱	۶۲	۷۱
۱۱	پاکستان	۷۱	۶۹	۶۶	۶۸	۶۷	۵۸
۱۲	قزاقستان	۸۶	۶۵	۸۲	۹۲	۷۱	۹۲
۱۳	لبنان	۶۶	۷۴	۷۵	۱۰۸	۷۸	۱۱۱
۱۴	ایران	۱۱۰	۷۲	۸۸	۸۲	۱۱۱	۱۱۶
۱۵	گرجستان	۱۱۸	۱۲۸	۱۳۱	۱۴۶	۱۱۲	۱۱۷
۱۶	ارمنستان	۱۴۸	۱۲۲	۱۴۶	۱۳۷	۱۴۷	۱۳۹
۱۷	قرقیزستان	۱۵۶	۱۵۰	۱۵۲	۱۵۱	۱۱۵	۱۲۶
۱۸	تاجیکستان	۱۵۰	۱۳۰	۱۵۱	۱۴۳	۱۴۴	۱۵۹
۱۹	آذربایجان	Na	Na	Na	Na	Na	Na

جدول ۵. متوسط رتبه ایران و کشورهای منطقه در زیر شاخص های عملکرد لجستیک طی چهار دوره بررسی تا سال ۲۰۱۶

رتبه	کشورهای منطقه	کارایی فرایندهای ترخیص کالا	کیفیت زیرساخت های تجاری و جابجایی	سهولت دسترسی به قیمت رقابتی حمل و نقل	کفایت و کیفیت خدمات لجستیکی	ردیابی کالاهای ارسالی و توانایی در تعقیب و ردیابی	تحويل به موقع کالا
۱	امارات	۱۸	۱۶	۱۳	۲۳	۱۹	۱۸
۲	فلسطین اشغالی	۲۸	۳۱	۴۵	۲۸	۳۰	۱۵
۳	قطر	۳۰	۳۰	۲۹	۲۹	۳۴	۳۱
۴	ترکیه	۳۷	۲۸	۳۲	۳۰	۳۳	۳۸
۵	بحرین	۳۹	۴۷	۴۴	۴۰	۴۰	۶۵
۶	عمان	۵۳	۳۸	۴۲	۵۳	۶۵	۶۱
۷	مصر	۶۳	۵۵	۵۶	۴۷	۵۴	۶۳
۸	عربستان سعودی	۵۸	۳۵	۵۴	۴۹	۴۸	۴۸
۹	کویت	۵۴	۵۰	۴۰	۶۴	۵۰	۶۰
۱۰	اردن	۸۲	۶۸	۵۷	۷۰	۷۵	۶۷
۱۱	پاکستان	۶۶	۷۰	۶۲	۷۳	۷۴	۷۵
۱۲	قزاقستان	۹۱	۷۳	۸۰	۸۸	۶۹	۸۹
۱۳	لبنان	۷۳	۷۵	۸۲	۸۶	۶۶	۱۰۳
۱۴	ایران	۱۲۷	۸۳	۱۰۷	۸۳	۱۱۲	۱۳۲
۱۵	گرجستان	۱۱۶	۱۱۲	۱۳۳	۱۳۲	۱۰۶	۱۱۵
۱۶	آذربایجان	۹۴	۷۱	۱۰۶	۱۵۵	۱۴۵	۱۴۲
۱۷	ارمنستان	۱۳۵	۱۱۵	۱۳۰	۱۱۸	۱۴۶	۱۲۴
۱۸	قرقیزستان	۱۵۹	۱۵۲	۱۵۳	۱۵۹	۱۳۷	۱۴۶
۱۹	تاجیکستان	۱۴۵	۱۳۵	۱۴۵	۱۴۳	۱۵۲	۱۶۴

۴,۲. وضعیت ایران در شاخص عملکرد لجستیک در مقایسه با کشورهای منتخب

برای ارائه تصویری دقیق‌تر از جایگاه کشورمان در شاخص عملکرد لجستیک در جداول ۶,۷ و ۸ رتبه کشورمان در این شاخص با برخی کشورهای پیشرفته صنعتی و کشورهای تازه صنعتی شده مورد مقایسه قرار گرفته است.

جدول ۶. رتبه ایران و کشورهای منتخب در شاخص عملکرد لجستیک طی دوره ۲۰۰۷ تا لغایت

۲۰۱۶

رتبه	کشورهای منتخب	سال ۲۰۰۷ از ۱۵۰ کشور	سال ۲۰۱۰ از ۱۵۵ کشور	سال ۲۰۱۲ از ۱۵۵ کشور	سال ۲۰۱۴ از ۱۶۰ کشور	سال ۲۰۱۶ از ۱۶۰ کشور	متوسط چهار دوره مطالعه در سال ۲۰۱۶ از ۱۶۷ کشور
۱	آلمان	۳	۱	۴	۱	۱	۱
۲	آمریکا	۱۴	۱۵	۹	۹	۱۰	۹
۳	ژاپن	۶	۷	۸	۱۰	۱۲	۱۰
۴	فرانسه	۱۸	۱۷	۱۲	۱۳	۱۶	۱۴
۵	ایتالیا	۲۲	۲۲	۲۴	۲۰	۲۱	۲۱
۶	کره جنوبی	۲۵	۲۳	۲۱	۲۱	۲۴	۲۴
۷	چین	۳۰	۲۷	۲۶	۲۸	۲۷	۲۶
۸	مالزی	۲۷	۲۹	۲۹	۲۵	۳۲	۳۰
۹	هندوستان	۳۹	۴۷	۴۶	۵۴	۳۵	۴۲
۱۰	ایران	۷۸	۱۰۳	۱۱۲	Na	۹۶	۱۰۴
۱۱	روسیه	۹۹	۹۴	۹۵	۹۰	۹۹	۹۸

جدول ۷. رتبه ایران و کشورهای منتخب در زیر شاخص‌های عملکرد لجستیک در سال ۲۰۱۶

رتبه	کشورهای منتخب	کارایی فرایندهای ترخیص کالا	کیفیت زیرساخت‌های تجاری و جابجایی	سهولت دسترسی به قیمت رقابتی حمل و نقل	خدمات لجستیکی کفایت و کیفیت	توانایی در تعقیب و ردیابی کالاهای ارسالی	تحويل به موقع کالا
۱	آلمان	۲	۱	۸	۱	۴	۲
۲	آمریکا	۱۶	۸	۱۹	۸	۵	۱۱
۳	ژاپن	۱۱	۱۱	۱۳	۱۲	۱۳	۱۵
۴	فرانسه	۱۷	۱۵	۲۰	۱۹	۱۵	۱۳
۵	ایتالیا	۲۷	۱۹	۱۷	۲۱	۲۰	۲۲
۶	کره جنوبی	۲۶	۲۰	۲۷	۲۵	۲۴	۲۳
۷	مالزی	۴۰	۳۳	۳۲	۳۵	۳۶	۴۷
۸	چین	۳۱	۲۳	۱۲	۲۷	۲۸	۳۱
۹	هندوستان	۳۸	۳۶	۳۹	۳۲	۳۳	۴۲
۱۰	ایران	۱۱۰	۷۲	۸۸	۸۲	۱۱۱	۱۱۶
۱۱	روسیه	۱۴۱	۹۴	۱۱۵	۷۲	۹۰	۸۷

جدول ۸. متوسط رتبه ایران و کشورهای منتخب در زیر شاخص‌های عملکرد لجستیک طی چهار دوره بررسی تا سال ۲۰۱۶

رتبه	کشورهای منتخب	کارایی فرایندهای ترخیص کالا	کیفیت زیرساخت‌های تجاری و لجستیکی	سهولت دسترسی به قیمت رقابتی حمل و نقل	کفایت و کیفیت خدمات لجستیکی	توانایی در تعقیب و ردیابی کالاهای ارسالی	تحويل به موقع کالا
۱	آلمان	۲	۱	۷	۱	۱	۲
۳	آمریکا	۱۵	۵	۲۱	۷	۴	۱۰
۲	ژاپن	۱۲	۸	۱۴	۸	۱۰	۸
۴	فرانسه	۱۷	۱۴	۱۲	۱۸	۱۳	۱۱
۵	ایتالیا	۲۴	۲۰	۱۹	۲۲	۱۸	۱۹
۶	کره جنوبی	۲۳	۲۱	۲۳	۲۵	۲۰	۲۳
۷	مالزی	۳۵	۲۹	۲۷	۳۱	۳۱	۳۷
۸	چین	۳۲	۲۴	۱۷	۲۶	۲۸	۳۲
۹	هندوستان	۴۶	۴۵	۳۸	۳۸	۴۲	۴۵
۱۰	ایران	۱۲۷	۸۳	۱۰۷	۸۳	۱۱۲	۱۳۲
۱۱	روسیه	۱۵۲	۹۰	۱۱۴	۷۶	۸۳	۸۳

در سالهای ۲۰۱۰، ۲۰۱۴ و ۲۰۱۶ کشور آلمان بالاترین رتبه را در بین کشورهای مورد مطالعه بدست آورده است و در سالهای ۲۰۰۷ و ۲۰۱۲ کشور سنگاپور رتبه اول جهان را در این شاخص کسب نموده است. نتایج چهار دوره بررسی نشان می‌دهد که ۱۴ کشور از بین ۲۸ کشور عضو اتحادیه اروپا و ۲۲ کشور از ۳۴ کشور عضو OECD جزء ۳۰ کشوری بودند که بهترین رتبه را در این شاخص داشته‌اند.